

Palaldà mateix (xxxiv, 141-143). Però hi deu haver estat vulgar una variant *Padaldà*, alterada per dissimilació; perquè la veig en unes notes folkloriques romancesques recollides dels seus corresponents per MilàF. en el *Romillo*. i en les add. marginals al seu exemplar de mà p. p. Pujol i Puntí en *Obra del Canç. Pop. de Cat.*

MENCIONS ANT. 814: *Paladdanum*, «villa voc. Vicus Sirisidum [‘Ceret’] in valle Asperi --- term. parte occid. villam voc. *Paladdanum*» (*MarcaH.* 773.3; *Cat. Car.* II, 319.12) que Abadal data de 814, perquè és un precepte de Lluís el Piadós que reproduïa un privilegi de Carlemany (*Marca*, 771.5f); 878-881: «*Palatiolum* --- *Palatiotan* (amb vars. *-otani*, *-oatan*), en versions semblants, paral·leles, doc. p. p. Alart (*RLR* XII, 117 segons «*Arch. Pyr. Or. B.* 3»); Monsalv. (VII, §§ 21, 25) i *Cat. Car.* (II, 34.17, 35.18, 34.14), atribuint-ho aquest a Riuferrier (perquè s’hi parla de «*Stus. Petrus Ferrarii in Arulas*», però Palaldà és tant o més prop d’Arles que Riuferrier); 967: «ad cenobium Sta. Ma. q. v. *Arulas* --- alodem meum q. d. *Palaciodano* --- *Paladiodan* vel in parr. Sti. Martini --- et in villa *Lupiano* ---» (tant Alart, supra, com Moreau x, 103, ho treuen del *Cart. d’Elna*, f° 1371, doc. probt. igual al de la mateixa data, on la *Hist. Igd.* v, 1515, troba «*Palacidanum*»); 993: *Palacio Dan* (*MarcaH.* §142).

1011: *Palau Dani* (no *Palan D.*) (*MarcaH.* § 168); 1017: *Palaldano* (ib. § 175); 1090: *Palacio Dan* (ib. § 304); 1119: G.R. de *Palatiotan* (*Cart. d’Arles*, Mor. XLIX, 66); 1158: *Palaudano* (*MarcaH.* 428); 1199: id., *Cart du Temple*, Alart *RLR* XII, 117); 1230 i 1234 orig.: Bernardus de *Palaudano*: cites de l’*InVL* s. v. *palau*, en el qual lleigeixo, encara, com a nom d’aquests cavallers (o d’un Berengarius id.): *Palaudano*, 1239, 1245, 1256; *Palaudan*, 1242, 1273 (*Palaudano* 1278); 1359: *Palauda* (*CoDoACA* XII, 122); 1385 i 1435: *Palaudano* (Alart, *Docs. Ge. Hi.* L6, 85); S. XVI: *Palalda* (Morel-F., *BN. P.*, 133, f° 66).

ETIM. La col·le. i precessió d’aquestes dades ja mostra que és un nom compost de PALATIUM + X; segons l’evol. fon. cat. normal: *palad̄* > *palad̄* > *palay*: un dels casos en què una *y* a fi de síl·laba s’ha canviat en *l* (*galta*, *gual*, *formal*, *arrel* etc). Com que Aebischer (*Top.* n133-4) quasi només trobà formes com *Palaudano*, *-aldan* (1158-1556) es desorientà (en la seva ignorància de la nostra fon.) suposant que vingui d’un NP germ. ALDA o *Auda*.

Millor ho veia ja Alart en l’article citat on, lligant-ho amb la formació de *Rigardà* (que estudiaré amb alguna millora en art. a part), ja resol en major part la qüestió **ETIM.**: «*Palaldà* -Le sens précis de *Dà* est inconnu: je suis porté à voir un nom d’homme --- Un “mansus de *Da* et mansus de *Set*” en Cerdagne, dans une carte originale du roi Alphonse, de

1153 » (*Arch. Pyr. Or. B.* 7); «--- *Rigardà* --- me paraît être RIGATUS DAN ‘arrosage de Dan’; RIGATUS a déjà a la forme *rigat* en 965: “*rigat d’Alú* [auj. *Coll del rigat de Lloj*]” (*MarcaH.*, § 105) i acaba citant mencions antigues de *Rigardà* (*Rigasdano* a. 1009, *Rigesdano* 1011, *Rigardà* 1182).

En realitat aquest NP (*Dan* o *Adan*) apareix en altres textos del nostre Pir.Or., dins el comtat de Besalú: en alguns com nom d’una persona s. d., però Miquel-Rossell (*Li. Feud. Mai.*, II 24-25), creu que és de *mj. S. XI*, (si bé copiat en un perg. de R. Bg. IV: *CoDoACA* IV, 343-6) i una «honor de *Dan*» que depèn de Sta. Ma. de Besalú (*Li. Feud. Mai.* II, 25.28, 28). Després amb aglutinació de *a*, i amb tendència a convertir-se en NL (post-antroponímic), quasi toponímics, en passatges que reproduïxo igual (o amb el lleu retoc indicat): 977: «in com Bisuldunense --- alode de Sto. Raphaelae, in villula *Adano* et in *Evoxo* ---» [seria, doncs prop d’Oix] (*MarcaH.*, col 953.23); 981: «villa[re] *Adano*» (Monsalv. XI, 232); prop d’Escalaes segons el context, 983: «--- *Adano* cum suas decimas et ---» en l’acta de Consagr. de Stus. Laurentius (Monsalv. XI, 235, que aquest voldria atribuir a St. Llorenç prop Bagà, però jo proposaria St. Llorenç de la M. de D. del Mont de St. Aniol d’Aguja); 998: «alodem de Sto. Raphaelae qui est in *Adano*»; i a. 1000: «alodem qui est in *Adano*» (*MarcaH.*, col. 953ss., 956). En conclusió totes 5 mencions des de 977 poden referir-se a un sol lloc (o 2 de molt pròxims) situat entre Oix, St. Aniol i la M. de D. del Mont: *Adan* amb una *a*- (afegida que deu resultar, almenys en part, de mala segmentació en la combinació *villa* o *villula Dan*o: addició a la forma *Dan* que assenyalo ja en el doc. de *mj. S. XI* i Alart en els diversos docs. que cita de Cerdanya i de Conflent).

Restaria només acabar de fixar la «font lingüística» d’aquest nom de persona.¹ Pot venir del germànic o del cèltic. En Först. trobem moltes cites d’un NP *Dano* des del S. VIII (col. 401) pertanyent a una arrel germànica documentada DAN- (24 casos, *ibid.*): germana potser dels bàrbars *Dani*, *-norum* de la península bàltica de què parlen els tardans Servi i Jordanes? D’altra banda en cèltic tenim —més orientador— el mot *DANNOS*, que fou apel·latiu, ben documentat en les fonts antigues i comparatístiques amb el sign. ‘capitost, guerrer o patriarca en cap’ (*Weisgerber, Rhenania Germ.-Celtica*, 128) i representat en inscripcions renanes com en forma de *NPP*: *Dannus* (*CIL* XIII, 4228), amb derivats *Dannius* (ib. 3993), i un altre derivat *Dannissa* (d’exòtic sufix masculí, no pas el femení hel·lenoide) (*CIL* 3979) (*Weisg.*, o. c. 119), i el cat. *Palatio-dannos* (examinat supra a l’art. *Palà*).

Contra el candidat cèltic potser es podrà objectar que una *-NN’* doble en principi, resta ferma, no ca-